

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI LİSESİ
ULUSLARARASI BAKALORYA
DİPLOMA PROGRAMI

A TÜRKÇE DERSİ
BİTİRME TEZİ

Rehber Öğretmen: Fatma Sever

Öğrenci Adı: Başak

Öğrenci Soyadı: GÜNVER

Diploma numarası: 1129007

Sözcük Sayısı: 3660

Araştırma Sorusu: Ayfer Tunç'un "Suzan Defter" adlı yapıtında "yalnızlık" olgusunun kurguda öne çıkmasının nedenleri nelerdir?

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı A Türkçe dersi kapsamında hazırlanan bu uzun tez çalışmasında, Ayfer Tunç'un "Suzan Defter" adlı yapıtında yalnızlık olgusunun kurguda öne çıkmasının nedenleri incelenmiştir. Bu doğrultuda yapıttaki odak figürlerin gerçekliğe bakış açıları irdelenerek yalnızlık ve gerçeklik olguları arasındaki bağlantı ortaya konulmuştur. Bu bağlantı aracılığıyla olay örgüsüne dikkat çekilerek, odak figürlerin geçmişlerinin bugünlerini nasıl etkilediği yansıtılmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde yapıttan ve odak figürlerden genel bir değerlendirmeye söz edilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise giriş bölümünde belirtilen tezi savunmak için odak figürler incelenerek yalnızlık-gerçeklik ilişkisi verilmiştir. Sonuç bölümünde ise yazarın, yapıttaki odak figürler aracılığıyla yalnızlık olgusunu nasıl yansıttığı değerlendirilmiştir. Bu bağlamda bakıldığında evrensel bir konu olan yalnızlığın her bireyin yaşamını belli bir dönemde ya da tümünde yakaladığı bu soruna çözüm üretebilen bireylerin bu sorundan kurtulabilecekleri iletisine ulaşılmıştır. Yapıt böylece okura yaşam deneyimi ve öğretisi sunma açısından değer kazanmıştır.

(137 Sözcük)

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	4
2. YALNIZLIK	5
2.1. EKMELE BEY'İN YALNIZLIĞI.....	5
2.2. DERYA (SUZAN)'IN YALNIZLIĞI	10
3. KURGUDA YALNIZLIK.....	14
4. YALNIZLIK VE GERÇEKLIK İLİŞKİSİ	16
5. SONUÇ.....	18
6. KAYNAKÇA	21

1. GİRİŞ

Yapıtlarda odağa yerleştirilen figürler aracılığıyla bireylerin yaşamla ilişkileri anlatılır. Figürlerin hissettikleri ve bu doğrultuda buldukları eylemler temel kavramlar aracılığıyla okura aktarılır. Kurgunun temelinde odak bir kavram ve bu kavram çevresinde odak figürler ile olay örgüsü yer alır. Yapıtlarda figürlerin eylemlerinin nedenleri ve sonuçları bu kavramlar aracılığıyla incelenir, zaman zaman figürler arasındaki ilişkilere dikkat çekilir.

Ayfer Tunç, Suzan Deftter adlı yapıtında kurguyu daha çarpıcı ve akıcı kılmak üzere “yalnızlık” olgusundan faydalanmış; bu olguyu iki odak figür aracılığıyla yansıtarak aynı kurgunun iki farklı bakış açısından verilmesini sağlamıştır. Yalnızlık, bireyleri topluma ve kendi hayatlarına uzaklaştıran olgulardan biridir. Kişi, yalnız kaldıkça kendisini sorgulamaya başlar, zaman zaman geçmişini irdeler. Tunç, yapıtında kişilerin geçmişleriyle yalnızlıkları arasında bağlantı kurmuştur. Yalnızlık olgusu; bu iki farklı figür aracılığıyla figürlerin iç dünyaları da dikkate alınarak okura yansıtılmıştır.

Başta iki farklı açıdan gelişmeye başlayan olay örgüsü yapıtın sonunda bir bütün olarak ele alınır. Yapıtın giriş kısmında birbirinden tamamen farklı olan bir kadın ile bir adam üzerinden iletilen yalnızlık olgusu daha sonra iki figürün yollarının kesişmesi sonucu farklı bir boyut kazanır; figürlerin iç bunalımları kurdukları iletişim aracılığıyla gözlemlenir. Olay örgüsü yalnızlık olgusu etrafında şekillenirken gerçeklik olgusuna da göndermeler yapılır. Figürlerin yaşamları yapıtta kurmaca bir gerçeklikle okura aktarılırken aynı zamanda figürlerin asıl gerçekliklerinden nasıl kaçtıkları yansıtılır. Gerçeklikten kaçan iki odak figürün de geçmiş

defterini kapatamamış olduğu görülür. Yapıtta bu doğrultuda kurdukları iletişimle kendilerini rahatlatmaya çalışan iki figürün yalnızlık serüvenleri anlatılır. Ekmel Bey ve Derya'nın mutsuz iki birey oldukları da gözler önüne serilerek, figürlerin geçmişleri ile gelecekleri arasındaki bağlar irdelenir. Ekmel Bey'in kendisini dış ortamdan nasıl soyutladığı, hayatını ne kadar anlamsız gördüğü yansıtılır. Eş zamanlı olarak Derya'nın iç bunalımları ve sorgulamaları devam eder. Yapıtta iki figürün karşılaşmasıyla olaylar farklı bir boyuta taşınır.

Suzan Defter adlı yapıtta figürlerin geçmişleriyle küskün tavırlarının onları yalnızlaşmaya nasıl taşıdığı gerçeklik olgusuyla bağdaştırılarak incelenir ve okurun figürlerin serüvenlerine ortak olması sağlanır. "... *hayal ederiz ve inanmak isteriz. İllüzyonun alanı içsel gerçeklik ve dışsal gerçekliğin yani bir başka deyişle gerçeklik ve hayalin arasındaki alandır.*"¹ Yavuz Erten'in de makalesinde tanımladığı gibi Winnicott'un anlayışına bireylerin gerçeklik ve hayal arasında kurguladığı bir geçiş alanı vardır. Kısacası "Suzan Defter" adlı yapıtında Ayfer Tunç odak figürleri bu geçiş alanından yalnızlıklarını anlatarak olay örgüsüyle bir bütün olarak yansıtmıştır.

2. YALNIZLIK

2.1. EKMELE BEY

Ayfer Tunç'un Suzan Defter adlı yapıtında okur, ilk olarak odak figür Ekmel Bey'in tuttuğu günlükle karşılaşır. Günlükte Ekmel Bey'in ölümle yaptığı konuşma aracılığıyla ölümün bir an önce gelmesini beklediği okura yansıtılır. Bu sonuçla karşılaşan okur sonucun nedenlerini kurgusal bütünlükte çözümlenmeye başlar.

---

¹ Erten, Yavuz. "Yanılsama Ve Din." N.p., n.d. Web. 25 Dec. 2013.
<<http://psikomitoloji.com/attachments/article/79/yanilsama.ve.din.pdf>>.

Yapıtta yaşama karşı duran, yaşamla tüm bağlarını koparmış figür, yaşamını “anlamsız ve boş” bulmaktadır. Yapıtta varoluşunu gerçekleştirememiş figür, yaşadığı tüm bu olumsuzluklara karşın yaşamda bir iz bırakmak istemektedir. Okur, “*Unutulmayacak bir iz bırakan adamlardan*” olmadığına kendini inandırmış figürün, yaşamda nasıl kalıcı bir iz bırakacağı çelişkisiyle figürün çatışma nedenlerini anlamaya başlar.

Günlüğün okunmasıyla figürün yaşamına ilişkin ipuçları edinen okur; onun babasının, hatta büyükbabasının yaşamlarını da “*uzun sürmüş, boş, içeriksiz bir sıkıntı*” olarak tanımlamasıyla bir düğümle daha karşılaşır. Yaşamını anlamlandıramamış birey başka yaşamlarda da bir farklılık, bir tat algılayamamaktadır. Yaşama onu bağlayan her şeyden kopmuş, belki de tüm bu bağlardan kendisi kopmak isteyen figürün yaşamı bir tür kısır döngü olarak algılaması ve ondan kopmak için bu kadar çaba harcaması dikkat çekicidir:

“Boş, içeriksiz bir sıkıntı. Hayatımın, bir saman çöpü ne kadar canlı ve anlamlı ise o kadar canlı ve anlamlı olduğu, bu satırları okuyanlar tarafından hemen anlaşılın istemem. Hayatım ancak bir saman çöpü kadar canlı ve anlamlı olsa bile, dilerim, yazıya hürmeten satırların sonu gelir. (...) Hayatın döngüsünün dışında kalmayı istiyorum, ama içimde bir şey beni tekrar döngüye sokmayı deniyor. Beyhude! (...) Pencerenin önündeki koltuğuma oturarak hayatımın küçük çapta – amaçsız- bir döngüsünü tamamlamış oldu”
(Tunç,2011; 11-12).

Yapıtta geriye dönüşlerle figürün çocukluğu, çocukluğunda yaşadığı yalnızlıklar ele alınır. Anne ve babasının arasındaki sevgi eksikliğine tanıklık eden figür bu sevgisizlik sonucu içe dönük, yalnızlık içinde bir çocukluk yaşar. Çocukluğuna ilişkin geliştirdiği yargıların ilerideki yaşamını

da olumsuz etkilediği görülür. Aile olgusuna olumsuz, uzak ve yabancı kalmıştır. Ona göre aile, bireyi baskı altına alan bir güçtür. Yalnızlığından yakınırken, aile bireylerini işgalci olarak görmesi ise ilginçtir. Belki de onun karşı olduğunun aynı ortamın içinde bulunup paylaşılmayan sevgi, saygı ve güven duygusudur. Başka bir deyişle, kalabalıklar içinde yaşanan yalnızlıklara karşıdır, diyebiliriz.

“Pazar günleri, hayatımın intikam günleri. Neşeli başlasın ve öyle geçsin diye gayret edildikçe insanı koyu bir yalnızlığa, anlaşılmaz bir kedere iten günler. Evimizde en şaşırtıcı kavgalar pazar günleri patlardı, ev halkının ortak fanusun içinde birbirini aralıksız solumasıyla. Birbirimizin soluğunu ve tenini, en gevşek halini, yumuşak karnını, acıyacak yanını, sert çehresini, aptal anlarını, hesaplı bakışlarını pazar günleri görürdük. Uzaklaşarak gerginleşen kahvaltuların ardından babamın anneme dair ümitlerinin yoğunluğuna bağlı olarak seyri değişen günlerdi.” (Tunç,2011; 42).

Odak figürün ailesine bu kadar tepkili olmasının temelinde annesi ve annenin yarattığı aile ortamı yatar. Babası annesini ne kadar çok severse sevsin, annesi sevgisiz bir birey olarak çıkar okurun karşısına. Ekmel Bey annesinden bahsederken onu nesneleştirerek anlatır; annesinin soğukluğunu gözler önüne serer. Aşkı tatmamış bir kadındır annesi. Zorunda olduğu ya da bırakıldığı hayatı yaşamıştır, babasını sevmemiş; aileyi aile yapan sıcaklığı esirgemiştir ailesinden. Odak figürün yalnızlığının ardındaki en önemli sebeplerden birinin bu olduğu gözükür.

“Babam beni yakala, çiğne, ez demek istiyordu; annem tenezzül etmiyordu; bu da babamı kemiriyordu. –Önemsensem ne korkunç.- (...) Seçmediği bir aşkın ecesi olmanın yarattığı sonu gelmez kin. (...) aşkla beslenerek doğduğuna inanmak, günahkarca bile olsa aşkı tatmış bir kadının çocuğu olmak ne güzel bir duygudur kimbilir(...)Aşk olmayan evde, giderek azalıp yok olan bir parfüm, buharlaşarak uçup giden su gibi eşyanın ruhu da yok oluyor. Maddenin anlamı kalmıyor geriye.” (Tunç; 2011; 54-60)

Ekmel Bey’in aile hakkındaki bu düşünceleri onu evlilik hayatında da yalnız bırakmamıştır. Her ne kadar aile onun için baskıdan başka bir anlam ifade etmese de mutsuzluğuna çare olur düşüncesiyle bir evlilik gerçekleştirmiştir. Bütün beklentilerinin aksine yalnızlığı evlilik süresince daha da büyüyen figürün iç çatışmalarını yapıtta yer verilen monologlarda görmek mümkündür:

“Karım benim adımı hiç anmamış. Üç kere okudum. Anneanesi var, teyzeleri var, doğumunu yaptıran ebenin adı bile var, ben yokum. Yutkunarak sordum, ‘neden bu defterde benim adım yok?’ diye. ‘Senin defterin değil ki, Bilge’nin’ dedi. Yürüdü gitti. Solucan ikiye bölünmüş çoktan, haberim yok. Tam midemin üstünde yumruk kadar bir yer, o defteri her hatırlayışında kasılır. Böylece zaten kuru olan içim cevapsız bir soruyla büsbütün kurur: Ben mi gayret etmedim acaba, kurulan düzene katılmaya?” (Tunç,2011; 26).

Hayatın döngüsüne takılan ve sürekli bir arayış içinde olan Ekmel Bey içine kapanmış, tek başına yaşamaya başlamıştır. Ta ki ev için ilan verene dek:

“Uyuklamak parça parça ölmek, uyumaksa yekpare ölüm. Bu aralar hep uyukluyorum. Vücudumdan büyük parçalar kaybetmişim gibi hissediyorum kendimi. Gece olduğunda kayıp parçalarım karanlığa karışıyor. Akşamüstü gökyüzü simsiyah oldu, kar atıştırdı, ama adamakıllı yağmadı. Saatlerce pencerenin önünde oturdum, karanlığın şehre inişini seyrettim. Pazar gecesi başladı.” (Tunç,2011; 14).

İçinde yaşadığı evi satacakmışçasına ilan veren odak figürün macerası farklı insanlar tanınmasıyla başlar. Evle ilgilenenlerle önce telefonda görüşen Ekmel Bey, kendi isteği doğrultusunda bu insanlara randevular verir. Asıl istediği yalnızlığını paylaşacak bir dost bulmak olan odak figürün yalnızca kadınlarla konuşması dikkat çekicidir. İlk günlerde aradığını bulamasa da karşısına Derya figürünün çıkmasıyla birlikte Ekmel Bey'in kendisini içinde sıkışmış hissettiği kısır döngüden bir parça uzaklaştığı görülür.

Yalnızlığı bir kişilik özelliği olarak gören odak figürün hayatına yeni bir figürün girmesiyle geçmişini sorgulamaya başlamasının arasında paralel bir ilişki olduğu göze çarpmaktadır. Yaşadıklarını kilit altında tutuyormuşçasına Derya ile ortaya çıkararak ve hissettiklerini bir bir düşünen Ekmel Bey için Derya'yla yaptığı uzun konuşmalar odak figürlerin zincirlerini kırması anlamına gelmektedir. Geçmişiyse yüzleşen, yalnızlığını bütün çıplaklığıyla gözlemleyen Ekmel Bey'in hayattan kaçtığını anlaması ise böylelikle okura yansıtılan temel sorunsallardan biri olarak ortaya konur:

“Düşündüm, BİR HAYAT NEDİR? Başlar ve biter, BİR HAYAT NEDİR? Acı ve tatlıdır, unutulur hepsi, BİR HAYAT NEDİR? Emin olmasam da 'hayat bir iz bırakmaktır' diyebilirim. Mezar taşı bir iz sayılır mı, emin değilim. Razi

olan için mezar taşı bir izdir. Ben razı değilim. Gerçi elimden ne gelir?”

(Tunç,2011; 46).

Ekmel Bey yapıt boyunca kendisini, hayatı, ailesini sorgular; yalnızlığını gidermeye çalışır. Derya'nın hayatına girmesine, geçmişini değerlendirmesine rağmen içindeki çıkmazdan kaçamaz odak figür. Yapıtın sonunda Ekmel Bey bütün çabasına rağmen kendi hayatının döngüsüne döner, annesinden miras kalan düşünce, aşkı tatmayışları onu boğmaya devam eder.

“Tek bir halin farklı sıfatlarla, farklı tamlama ve tanımlamalarla tekrarlanmasından ibaretmiş hayatım, gördüm. Sarı saman çöpü, zararsız saman çöpü, samanlardan bir saman çöpü, değersiz saman çöpü, samanlığa sığınmış saman çöpü, değirmende saman çöpü, kötek yedi saman çöpü. Ölüme verdiğim sözü her durumda tutabilirim. İstersem aynı şeyi – değirmende saman çöpü, kötek yedi saman çöpü- tekrarlayıp defteri bir çırpıda doldurabilirim. Ya da kendimi tekrarlamaktan usandım ölüm, yazacak tek satırım kalmadı diyebilirim.” (Tunç; 2011; 124)

“ ‘Aşk lanet gibidir,’ dedi, ‘kuşaklar boyunca devam eder.’ Bu sözle buz gibi oldum.” (Tunç; 2011; 58)

2.2. DERYA (SUZAN)

Okurun yapıtta karşılaştığı bir diğer odak figür ise Derya'dır. Ekmel Bey'in ölümle oynadığı oyun sonrasında okurun karşısına kendi kendine konuşmak yerine yazmayı tercih eden bu

yönüyle Ekmel'e benzeyen bir figür çıkar: Derya. Derya'nın yazdığı her cümleyle okur figürün içsel bunalımlarına tanıklık eder; Derya da kendisini hayattan soyutlamış yalnız bir bireydir. Hayatın tekdüzeliği onu yutmak üzereyken yazmaya karar veren Derya, geçmişinin sorgulamasını da bu biçimde yapar.

Derya'nın bir diğer özelliği ise yalnızlığı her yerde görmesidir; kedilerde, köpeklerde, hatta zaman zaman nesnelere... Her ne kadar onun için de yalnızlık bir kısır döngü olsa da figürün bunu "kader" olarak nitelendirmesi dikkat çekicidir. Okurun Derya figürüyle tanışması bir anlamda Derya'nın içindeki hem onun çatışmalarının kaynakları hem de bağlarını koparamadığı iki figürle daha buluşturur: Abisi ve Suzan. Abi; yalnızlık içinde geçen çocukluğunda sığına tek kucak, gençliğinde sevgiyle bağlandığı, sevgililerinde onun özelliklerini aradığı tek erkektir. Suzan'sa hem okul arkadaşı hem dert ortağı hem de hayranı olduğu abisinin sevgilisidir. Zaten çevresinde var olan tek insan da onlardır:

"Benim bir şey isteyecek kimsem olmadı. Annem yoktu, babam ortadan kayboldu, babaannem yaşlı , abimin bana ihtiyacı var(...) Abimle Suzan'ın arasında var olabilmek için aşklarına müdahil oldum. Onlara sormadan sinemaya iç bilet alırdım. Annesi çıkabilir diye Suzan'ı ben arar, merhaba deyip ahizeyi abime verirdim. Buluşabilmeleri için annesine söyleyecek yalanları ben bulurdum. Mektuplarını taşırdım arada, kitaplarını, armağanlarını. Ben olmasam bir araya gelemezler sanırdım. Biz üç kişiydik; oysa aşk iki kişiliktir. "(Tunç; 2011; 117)

Olay örgüsü ilerledikçe okur Derya'nın bir üçgen içinde sıkıştığını hisseder. O, geçmişte aile içinde yaşananların hesabını kapatamamış, Suzan'a hem abisinin hem kendinin yaptığı

haksızlıkları içinde affedememiş, bu iç çatışmalar içinde yalnızlaşmış bir figürdür. Yaşarken kabullenemediği birçok şey olduğunu fark eden odak figürün kendisiyle, sosyal gerçekliklerle, ağabeyiyle ve Suzan'la yüzleşircesine yazdığı satırlar iç dünyasındaki karmaşayı yansıtır:

“Şimdi daha iyi anlıyorum Suzan'la haksız yere rekabet etmiş, hem ona hem kendime zarar vermiş olduğumu. Harap bir örgüt evinde abimle bulduğumuzda, boynuna Suzan'dan önce atılırken gözümün ucuyla da izlemiştim, hakkına razı olacak mı diye. Olmuştu(...)Anlamıyor musun Derya? Suzan bizi ezdi. Kaldıramadık.’ BİZ. Doğru söylüyorsun abi, kaldıramadık, ezildik. Ama neden bu kadar geç anladık bunu?” (Tunç, 2011; 91-119).

Derya, ağabeyi ve Suzan'ın ilişkisinde üçüncü kişi olmanın verdiği huzursuzluğu ilişkinin üzerinden geçen uzun yıllar sonrasında dahi yaşamaktadır. Yapıtta her ne kadar Suzan ve ağabeyi ayrılmış, herkes yoluna devam etmiş gibi gözükse de Derya'nın geçmişinden kaçtıkça geçmişine yaklaşması ele alınmaktadır. Yalnızlığına küskün olan figür, geçmişinin onu yalnız kalmaya zorladığını düşünür. Hayatını dört duvar arasında geçirmek isteyen; fakat insanlarla iletişim kurma isteğini bastıramayan Derya'nın kaçış noktası Ekmel Bey ile tanışması olacaktır.

Ağabeyi Derya için hayatındaki tek önemli bireydir; nitekim ağabeyini Suzan'la paylaşamayan Derya ilişki süresince Suzan'ı kıskanmıştır, hala da kıskanmaya devam etmektedir. Değişen tek şey aradan geçen yıllardan sonra kendisini de sorgulamaya başlamasıdır; figür yazdıkça ağabeyi ve Suzan'a nasıl engel olduğunu, Suzan'ın neler yaşadığını fark eder. Yine de Derya'nın döngüsü Suzan'da başlamakta ve Suzan'da bitmektedir. Sevgiye aç bir figürdür Derya, ailesinden geriye kalan sadece ağabeyidir ve bu yüzden onu paylaşamadığı gibi onun sevgisiyle

de yetinememektedir. Ağabeyine farklı bir sevgi duymakta ve onu şöyle tanımlamaktadır: “*Ama biz aynı erkeği seven iki kadıydık. Aşkımız ve acımız birdi*” (Tunç,2011; 29).

Derya figürünün derinine indikçe Suzan’ı geçmişte bir rakip olarak gördüğü anlaşılır. Okur Derya’nın Suzan’ı kıskanmasına, onunla yarışmasına tanık olur. Ekmel Bey’le konuşmaya ve geçmişini anlatmaya başladığında dahi figürün yaşadıklarının etkisinden kurtulamadığı görülür. Her ne kadar acımasızca Suzan’ı hayatından çıkarmak için uğraşmışsa da Derya, anlatmaya başladıkça onu anlamaya başlar; Suzan’a hak verir. Suzan’ın abisiyle ilişkisi sırasında kendisinin bencillikleri yüzünden aşkı yaşayamamışlar, sonrasında da değişen sosyal ve tarihsel yapı bu aşkın yaşanmasına engel olmuştur. Bu üçgen içinde aslında en büyük haksızlığın Suzan’a yapıldığını fark eder.

Sevgiye bu derece aç bir figür olan Derya’nın sevgisiz kaldığına inanması onu yalnızlığa sürüklemiştir. Yapıtta okurun da hissettiği büyük bunalımları ele alınırken figürün ağabeyi konusunda son derece hassas olması özellikle dikkat çekicidir. Yine de Ekmel Bey’in aksine Derya anlattıkça, geçmişiyse yüzleştikçe kısıldığı iç çıkmazından arınma fırsatı bulur; geçmişini geride bırakmaya karar verir. Kendisi olmayı, hayatını olduğu gibi kabullenmeyi kafasına koyar ve sıkıştığı yalnızlığından kurtulmak için bir adım atar.

“Ben de hayata çaldığımız maya tutmadı abicim dedim gözlerimle. Güzel olacağından emin olduğumuz günlerin gelip bizi bulacağına inandığımız hayatımızı yarılalık çoktan. (...) Suzan’ı unutacağım, unutacağım, unutacağım. Çünkü ben Derya’yım, abimi anlıyor, hak veriyor ve hala çok seviyorum. Düşmanlığa paydos.” (Tunç; 2011; 119-125)

3. KURGUDA YALNIZLIK

Yapıtta yalnızlık olgusu kurgunun temelini oluşturmaktadır. Odak figürlerin ikisinin de okurun karşısına yalnız bireyler olarak çıkmalarına rağmen bu olgu yapıtta yalnızca bireyin yalnızlığı olarak verilmez, bireylerin iç bunalımlarıyla harmanlanarak olay örgüsünü tamamlar. Figürlerin tek başına kalmalarından çok yalnızlığı hayatlarının odağına yerleştirmeleri dikkat çekicidir.

Kurgunun bütünü ele alındığı zaman yazarın yalnızlığı zaman kavramıyla beraber irdelediği sonucuna ulaşılır. Ekmel Bey ile Derya'nın yaşamları okuyucuya iletilirken geriye dönüş tekniğinin kullanılması zamanın kurgudaki işlevini ortaya koyar; nitekim bireylerin zaman içinde nasıl süreçlerden geçtiği işlenmektedir. Yaşamlarının odak figürlerin hayatlarında belirleyici olduğu görülür; Ekmel Bey ve Derya yaşadıklarından kaçmaya çalışan, bunun sonucunda yalnız kalan iki birey olarak okurun karşısına çıkar.

Derya, yalnızlığı kabullenemeyen bir figürdür. Ekmel Bey'le yalnızlığını paylaşmaya karar vermesi sonucu bir süredir içinde bulunduğu kendini sorgulama hali büyür. Yalnızlığını, her ne kadar kendisi olarak yansıtmasa dahi, bir bireyle iletişime geçerek paylaşması Derya figürü için çok büyük bir adımdır. *“Hayatımda hiçbir şey olmuyor. Durduğum yerde durursam olacağı da yok. Bugün Ekmel beyin evine gidişimle hayatımda bir şey oldu.”* (Tunç; 2011; 49) Derya anlatarak kendisini rahatlatır; senelerdir kendisini çevreleyen bu bunalım halini atlatması mümkün olmasa bile anlatması onun yaşadıklarını kabullenmesinde etkili olur. Her ne olursa olsun yalnızlığı Derya'nın mutlu olması önündeki en büyük engeldir; Ekmel Bey ile tanışması ve muhabbet etmesi de bunu değiştiremez. Kurguda Derya okurun karşısına kendisini ve abisini sert

bir biçimde eleştiren odak figür olarak çıkar; ne hayattan gelecek güzel günler beklentisi, ne de mutlu olma umudu vardır Derya'nın. Derya yazmaya kendisiyle konuşmamak için başlar, fakat yapıtın sonunda soru işaretlerini bir kenara bırakır ve hayatını sevmese de kabullenmesi gerektiğini görür, içsel bunlarımlarından kurtulur.

Derya'nın aksine Ekmel Bey yalnızlığını kabullenmiş bir odak figürdür; çünkü yalnız olmayı kendisi seçmiştir. Her ne kadar yalnız olmayı istese de hayatında arkadaşlık edebileceği bir kimsenin olmaması onu mutsuz eder. Hayatında bir şeyleri değiştirmek adına ilan veren ve insanlarla tanışmaya başlayan Ekmel Bey hiçbirinden hoşlanmaz: Derya gelene kadar. Ekmel Bey Derya'yı her ne kadar Suzan olarak tanısa da ondan etkilenir; yalnızlığını onunla paylaşmak ister. Derya'nın hayatına girmesiyle Ekmel Bey'in de hayatında birçok gölge yerini aydınlığa bırakacaktır. Her ne kadar hayatının ipleri elinde de olsa, boş olan hayatına bir anlam kazandırmak istemektedir odak figür, ne kadar hayatın değersizliğinden de bahsetse aslında bir hiç olmaktan kurtulmayı ummaktadır.

“Bir türlü tadamadığım yabancı bir duygunun pençesine düşmek istiyordum: böylece yaşadığımı hissedebileyim; günah, şehvet ,acı, pişmanlık, suçluluk kavursun içimi. İçimdeki ve evimdeki boşluk dolsun. Beni yakan ateşi saklamak olsun işim. Günler daha hızlı geçer. Zaman anlam kazanır.” (Tunç; 2011; 56)

Kurgu ve odak figürler bir bütün olarak değerlendirildiği zaman yalnızlık olgusunun kurgu ile figürler arasında bir köprü gibi işlediği anlaşılmaktadır. Yapıtın kurgusunu oluşturan temel kavram iki figürün birbirinden bağımsız yalnızlığıdır; bu iki yalnızlığın bir araya gelmesiyle tek bir olay örgüsü oluşmaktadır. Kısacası kurgu ile yalnızlık olgusunu ayırmak mümkün değildir;

çünkü kurguyla odak figürlerin iç içe geçmesini olay örgüsünün “yalnızlık” çevresinde şekillenmesi oluşturmaktadır.

4. YALNIZLIK VE GERÇEKLİK

Yapıtta yalnızlık olgusunu odak figürlerin gerçeklik olgularından ayırarak incelemek mümkün değildir. Figürler, çaresiz oldukları yansıtıldığı an itibariyle gerçeklik olgusunu farklı irdelemeye başlarlar. Yapıtta Ekmel Bey’in de Derya’nın da kendilerine yalnızlıkları içinde bir iç gerçeklik yaratarak dış gerçeklikten kaçmaya çalışmaları dikkat çekicidir.

Ekmel Bey, ölümle oyun oynarken yazmaya karar verir, odak figürün hayattan hiçbir beklentisi yoktur. Hayatındaki her duyguya sınır koymuş, hiçbirini istediği gibi yaşamamıştır. Hiç sahiplenemediği kızına duyduğu sevgiyi de unutmuş, etrafındaki herkesi uzaklaştırmıştır. Kardeşleriyle bile doğru düzgün zaman geçirmemiş, ebeveynleri ile ilişkisi hiçbir zaman kuvvetli olmamıştır. Sevgisiz bir ortamda, sevgisiz bir anne tarafından büyütülmesi onu kendi içine kapanık bir birey haline getirmiştir.

Ekmel Bey’in iç gerçekliği kendisini eve kapatmasıyla yansıtılmaktadır. Ait olduğu her şeyden ve herkesten kaçan, adeta yalnız olmak adına çabalayan Ekmel Bey hayatını sevmemektedir. Yaşadıkları onun için bir anlam ifade etmemektedir; nitekim hayatının çok boş olduğunu düşünmektedir. Hayatta yaşamak istedikleri adına herhangi bir çabası yoktur, mutlu olmak için uğraşmamaktadır.

*“Ne zaman öleceksin baba, annem çok merak ediyor, ben de merak ediyorum
aşlında, ama annem daha çok merak ediyor, haklı, çünkü sen onu sevmedin,
gerçi o da seni sevmeydi, ama ne yapacaksın hayat böyle. Hayat böyle değil*

kızım, bak elalem nasıl seviyor, öyle seviyor ki yanıp kül oluyor. Saçmalama baba kül samandan iyi mi? İyi, çünkü külün bir geçmişi var, bir zamanlar ateşmiş hiç olmazsa.” (Tunç; 2011; 104)

Kendisine yarattığı iç gerçeklik, dış gerçeklikten farklı olan tek odak figür Ekmel Bey değildir. Derya'nın da ailesinden kaynaklanan, özellikle abisine duyduğu sevgi çevresinde şekillenen bir iç dünyası vardır. Evlenmiş, boşanmış; işinden ayrılmıştır. Kendisini yalnızlığa hapsedilmiş hissetmektedir figür.

Derya'nın iç gerçekliği Ekmel Bey'den farklı olarak sadece çevreyi reddetmesiyle sınırlı değildir. Derya iç gerçekliğinde yaşadığı bunalımlardan kurtulmak adına kendisini Suzan gibi göstererek yaşadıklarını Suzan'ın gözünden Ekmel Bey'e anlatmaya başlar. Zamanla kendisini inandırdığı gerçekliğin, olanları değil, sadece kendi açısından yaşadıklarını yansıttığını anlayan Derya hayatını kabullenmeye karar verir. Bu karar, onun iç bunalımlarından kurtuluşu olur.

“Onun, denizen dibindeymişim duygusu veren, koltukları ve perdeleri çağla yeşili (su), konsolu ve iskemleleri ağır ceviz (kuşatılmışlık), cephesi boydan boya pencere (çıkışsızlık) olan evinin kasvetli derinliğinde kendimi kaybetmeyeceğim. Düşmanlığa paydos. Bundan böyle Tülay'ı da seveceğim. Annelerini sevmediğim için bir türlü sevemediğim, bana yapılmışhaksızlık olarak gördüğüm ve yüzlerine baktığımda, birinde Tülay'ı ötekinde Tuncay'ı gördüğüm yeğenlerimi de canımdan çok seveceğim. Onlara çok tatlı bir hala olacağım. (...) Onlar da beni daha çok sevecekler.” (Tunç; 2011; 119)

Yapıtta iki odak figürün de hayatı algılama biçimlerinin farklı olması sonucu okur farklı iki gerçeklikle karşı karşıya kalır. Ekmel Bey yalnızlığından sıyrılmayı reddettiği ve hayattan mutlu

olmayı beklemediği için kendisine bir dünya yaratmış, burada iç gerçekliğini oluşturmuştur. Umutsuzluğu gerçekliği olmuşturodak figürün. Benzer şekilde Derya da mutsuzluğunu bu biçimde yaşamaya çalışsa da Ekmel Bey'in aksine yalnızlığından kurtulmak istemektedir.

Sonuç olarak değerlendirildiği zaman yapıtta odak figürlerin yalnızlıklarının gerçekliklerinden ayrılarak işlenmediği görülür; çünkü kurguyu etkileyen unsurlardan biri olan gerçeklik olgusu odak figürlerin yalnızlıkları çevresinde şekillenmiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak değerlendirildiği zaman “Suzan Defter” okurun karşısına yalnızlığın sorgulandığı ve gerçeklik olgusuyla bütünleştirildiği bir yapıt olarak çıkar. Yapıtın başında ölümle şakalaşan Ekmel Bey'le karşılaşır okur. Odak figürlerin ilki olan Ekmel Bey yalnızlığıyla baş başa yaşamaktadır. Ekmel Bey sevgisiz büyümüş bir bireydir. Figür yapıt boyunca kendi iç gerçekliğinde yaşamıştır; Ekmel Bey'in sevgisiz kalmaktansa yalnız kalmayı tercih etmesi sonucu kendisine yarattığı çözümü hayattan kaçmaktır. Dört duvar arasında kendisine belirlediği sınırları aşmadan yaşamını sürdürmektedir. Annesinin babasını sevmediğini görerek büyümenin getirdiği eksikliği yaşamaktadır Ekmel Bey. Seneler sonra, büyüdüğünde bile bir ailenin sıcaklığını hissedememiş; kök salamamıştır. Evliliğinde mutluluğunu yakalayamamış, sevmemiş, sevilmemiştir. Yalnızlığını kabul etmesine rağmen yalnızlığıyla savaşmayı hiç bırakmayan odak figürün kendi evi için ilan vermesi üzerine Suzan olarak tanıdığı Derya ile iletişimi başlar.

Odak figürlerin ikincisi olan Derya, Ekmel Bey gibi yalnızlığıyla ön plana çıkar; fakat Ekmel Bey'in aksine Derya yalnız olmak istememiş; yalnızlığı yaşamak zorunda kalmıştır. Derya'nın attığı her adımda hissedilir abisine duyduğu sevgi. Annesini kaybettikten ve babası gittikten

sonra abisine her konuda bağımlı hale gelen Derya, abisinin ilişkisindeki üçüncü şahıs olmaktan kendisini alıkoyamaması onun olay örgüsünün temelini oluşturur. Ekmel Bey'in ilanını görüp kendisini abisinin eski sevgilisi Suzan olarak tanıtan ve kendi hayatını Suzan'ın bakış açısından Ekmel Bey'e anlatan Derya kendi yalnızlığına nasıl sebep olduğunu görür. Her ne kadar kendisini suçlamaya seneler sonra başlamış da olsa abisi ve Suzan arasında nasıl bir engel oluşturduğunu görür figür. Zamanla Derya yalnızlığının içinde daha da çekilir.

Suzan'ın hikayesi bittiği zaman Ekmel Bey ile iletişimine son verir Derya; ancak bu paylaşım ikisinin de hayatında büyük değişiklikler yaratır. Anlatı boyunca iki farklı açıdan devam eder figürlerin yaşama çatışmaları ; sona gelindiğinde ise ikisinin de kendileri için çözümleri vardır. Kendi hatalarının farkına varan ve bu doğrultuda hayatıyla ilgili büyük sorgulamalar yapan Derya yalnızlığından kurtulmak adına birtakım kararlar alır; Ekmel Bey ise yalnızlığıyla neden bu kadar bütünleşmiş olduğunun ayırıcına varır. Derya hayatının böyle devam etmesini istemediğini fark eder; kendisine ve çevresine katı davranmaktan vazgeçer. Aldığı yeni kararlar doğrultusunda Derya kendisine yeni bir hayat kurmaya başlar; bu da onun yalnızlığından kurtuluşu olur.

Yapıtın sonunda Ekmel Bey ölümü beklemeye devam eder. Derya'nın aksine yüzleştiği geçmişi onu kurtuluşa götürmez, daha da derine iter. Ekmel Bey sevgisizliğini aşamaz; ailesinde görmediği ve bu yüzden ailesine gösteremediği sevgi onu yine bulmaz. Hayatta olmasının bir anlamı olduğunu asla düşünmez odak figür; ölümün kendi kurtuluşu olacağına inanır. Boğuştuğu yalnızlığından Derya'nın hayatına girmesiyle de sıyrılamayan Ekmel Bey yapıtın başında ölümle şakalaştığı gibi yapıtın sonunda da ölüme meydan okur; nitekim odak figür için boş insanların hayatta iz bırakmasının tek yolu mezar taşlarıdır.

Bütün bu incelemeler birleştirildiği zaman Ayfer Tunç'un "Suzan Defter" adlı yapıtında iki farklı figürün yalnızlık olgusuna bakış açısını gerçeklik olgusuyla bütünleyerek, zaman zaman figürleri eleştirerek okura yansıttığı görülür. Her ne kadar iki farklı figürden yola çıkılsa da olay örgüsünde iki figürün yollarının kesiştirilmesiyle farklı bir açı yakalanır. Ekmel Bey'in başladığı ve bitirdiği nokta aynı olmasına rağmen Derya figürünün yalnızlığından kurtulması dikkat çekicidir. Tunç, böylelikle yalnızlığın iki farklı sonucuna işaret eder; iki figürün de ayrı ayrı yalnızlıkla nasıl baş edemediğini gözler önüne serer. Yapıtın sonunda Derya istediğinin bu olmadığını görür ve kararını değiştirir; Ekmel Bey ise kapana kısılmışçasına dört duvar arasında ölümü beklemeye devam eder.

Bu bağlamda bakıldığında evrensel bir konu olan yalnızlığın her bireyin yaşamını belli bir dönemde ya da tümünde yakaladığı bu soruna çözüm üretebilen bireylerin bu sorundan kurtulabilecekleri iletisine ulaşılmıştır. Yapıt böylece okura yaşam deneyimi ve öğretisi sunma açısından değer kazanmıştır.

KAYNAKÇA

- i) Tunç, Ayfer. Suzan Defter. 3. bsm. İstanbul: Can Yayınları, 2011.
- ii) Erten, Yavuz. "Yanılsama Ve Din." N.p., n.d. Web. 25 Dec. 2013.
<<http://psikomitoloji.com/attachments/article/79/yanilsama.ve.din.pdf>>.